

Лахижа Микола Іванович,
д. держ. упр., проф.,
професор кафедри публічного управління та адміністрування,
Інститут підготовки кадрів Державної служби зайнятості України,
м. Київ
ORCID 0000-0001-8676-4578

УДК 35 004 031:55 (035)

doi: 10.34213/tp.21.01.19

ЕЛЕКТРОННИЙ ДОКУМЕНТООБІГ У ПУБЛІЧНІЙ АДМІНІСТРАЦІЇ РЕСПУБЛІКИ БОЛГАРІЯ: СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК

Відзначено, що Болгарія в останні роки увійшла до числа країн з високим показником розвитку електронного урядування, проте залишаючися на останньому місці серед країн Європейського Союзу. Показано, що процес переходу до електронного урядування було розтягнуто, а підходи адміністрацій до нього були неточними та призводили до неефективного витрачання коштів та що упровадження е-документообігу в Болгарії відбувалося хвилями, поштовхом для яких були політичні рішення, зафіксовані в нормативно-правових актах (2001, 2005, 2006–2008, 2014, 2017–2018 рр.).

Проведений аналіз підтверджує складність процесу розвитку електронного урядування в Республіці Болгарія, його залежність не лише від економічних і технологічних можливостей, а й від політичних, освітніх, психологічних та інших особливостей країни, а також низький рівень готовності до переходу до ефективної роботи з електронними документами.

Ключові слова: Республіка Болгарія, публічна адміністрація, електронний документообіг, інформатизація, правове та організаційне забезпечення, інноваційні технології.

Постановка проблеми. Питання упровадження та вдосконалення електронного документообігу (далі е-документообіг) в публічній адміністрації було й залишається актуальним для всіх країн. Е-документообіг пов'язано з рівнем інформатизації, який, у свою чергу, залежить від багатьох факторів: економічних і технологічних можливостей, політичних, освітніх, психологічних та інших особливостей країни тощо. У Болгарії процес інформатизації відбувався в умовах адаптації до європейських стандартів (членство в НАТО з 2004 р., членство в Європейському Союзі (далі – ЄС) – із 2007 р.), за суттєвого впливу економічної кризи, що розпочалася з 2009 р., та політичних криз 2013–2014 та 2016–2017 рр.

Дослідження ООН за 2000 р. свідчить, що Болгарія належить до числа країн, які останніми роками перейшли з розряду держав із “високим рівнем” до розряду “з дуже високим рівнем” EGDІ (E-Government Development Index – Індекс розвитку електронного урядування) [1]. Проте Болгарія залишається в кінці списку країн ЄС за цим показником, а позитивна офіційна оцінка досягнень у сфері інформатизації поєднується з досить критичними оцінками болгарських експертів.

Прийнятий ще у 2001 р. Закон про електронний документ і електронний підпис упровадив у правове поле держави ці нові терміни. Електронний документ (далі – е-документ) визначається (ст. 3) як електронна заява, записана на магнітному, оптичному або іншому носії, що дає можливість відтворення [2]. У болгарських нормативно-правових актах застосовуються терміни “електронний документ” та “управління електронними документами”. У нашій статті поряд із цими термінами використовується і звичне для України широке визначення “електронний документообіг”.

Мета статті полягає у виявленні та характеристиці специфіки та проблем упровадження й розвитку е-документообігу в публічній адміністрації Республіки Болгарія.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що українськими вченими вивчався розвиток електронного урядування в Болгарії [3], але болгарський досвід е-документообігу досі не висвітлювався. Актуальність проблематики електронного урядування підтверджує значна увага до неї болгарських вчених. Питання е-документообігу побіжно розглядається в низці узагальнювальних публікацій із питань інформатизації. Проте спеціально питання е-документообігу розглядають лише окремі автори: Л. Благоєв та К. Спасов [4], В. Василев та Д. Стефанова [5], А. Нейкова [6], Р. Ілієв, Г. Тотков та ін.

У процесі дослідження питання нами використані також нормативно-правові акти з питань інформатизації (закони, стратегії, плани), публікації звітів Державної агенції “Електронне урядування”, матеріали сайтів центральних органів влади та органів місцевого самоврядування Республіки Болгарія.

Виклад основного матеріалу. Формування електронного урядування в Болгарії як “сукупності стратегічних і тактичних заходів, політики та технологічних рішень, що визначають основи для розвитку та функціонування інформаційного суспільства” [7, с. 1] розпочинається з початку ХХ ст. і відбувається в рамках Стратегії модернізації державної адміністрації та планів її реалізації.

Початок регламентування е-документообігу в Болгарії поклав підготовлений з урахуванням принципів Директиви 1999/93/ЄС Закон про е-документ і електронний підпис, який увійшов в дію з 7 жовтня 2001 р. Закон урівнював документи на паперових та електронних носіях і визначав режим роботи з електронним підписом. У наступні роки цей закон неодноразово удосконалювався та був доповнений положеннями Адміністративно-процесуального кодексу (2006), Закону про електронне урядування (2007) та низки постанов Кабінету Міністрів Республіки Болгарія, серед яких варто виділити: “Про внутрішній обіг електронних документів та документів на паперових носіях в адміністраціях”, “Про електронні адміністративні послуги”, “Про забезпечення оперативної сумісності та інформаційної безпеки”, “Про забезпечення єдиного простору обміну електронними документами”, “Про реєстрацію інформаційних об’єктів та електронних послуг”. Перелік та характеристику цих документів неодноразово здійснювали болгарські вчені [7].

Характерно, що у Стратегії модернізації державної адміністрації від приєднання до інтеграції (2003–2006 рр.) йшлося про упровадження сучасних технологій в управлінські процеси, проте це поняття не деталізувалося [8].

Документообіг у державному управлінні в Болгарії на той час регулювалося в рамках Єдиної державної системи діловодства (ЄДСД), створеної у 1975 р. та доопрацьованої у 1986 р. Ця система була застарілою і, звичайно ж, не враховувала специфіки е-документообігу, наприклад, у частині руху та зберігання цих документів. Тому експерти пропонували використовувати зарубіжні базові моделі – ISO 15 489 (Інформація та документація – Управління документами) та Модельні вимоги до електронного управління документами (MoReq), створені за ініціативою Європейської Комісії британською компанією Cornwell Affiliates plc у 2001 р.

Початок роботи з е-документами регламентувався внутрішніми інструкціями, підготовленими на основі Закону про е-документ і електронний підпис та Постанови Ради Міністрів № 153 від 5 липня 2004 р., яка мала на меті стимулювати е-документообіг. Постанова визначила державні органи, які при здійсненні своїх повноважень не могли відмовити у прийнятті та видачі документів в електронному вигляді, підписаних універсальним електронним підписом. Ці центральні та місцеві органи державної влади були зобов'язані до 1 січня 2005 р. створити необхідну організаційну, технологічну та нормативну базу для роботи з е-документами, прийняти “Внутрішні правила порядку та форми виконання та зберігання електронних документів” та оприлюднити їх. Важливим стало завдання створення нового типу адміністративної інфраструктури – “електронної” для повноцінної роботи з е-документами. При цьому адміністрація мала вирішити дві проблеми: забезпечити за короткий час необхідні знання та навички службовців, а також – засоби для здійснення е-документообігу. Проте часто ці інструкції залишалися лише формальними документами внаслідок невирішеності низки кадрових та технологічних проблем. Прикладом може бути підготовлена 2005 р. Інструкція про внутрішній документообіг і організацію роботи з електронно підписаними документами в Агенції з реєстрації [9].

Аналіз чинного на 2007 р. у Болгарії законодавства з питань інформатизації та пропозиції щодо його вдосконалення було зроблено експертами в рамках проєкту Програми ФАР “Зміцнення спроможності болгарської державної адміністрації щодо виконання стратегії електронного уряду” [10]. Наголошувалося, що адміністрація працює в умовах інфраструктури перехідного періоду – роботу з паперовими документами відтепер поєднувалося з роботою з е-документами. Тому ставилося завдання: 1) створення та впровадження правил організації адміністративної діяльності на основі змішаного оброблення електронних та паперових документів (такі правила мали бути набагато детальнішими, чіткішими та точнішими, ніж чинні правила роботи з паперовими документами, саме через відсутність досвіду); 2) створення та впровадження відповідного програмно-технічного забезпечення для ефективної та безпечної роботи в умовах змішаного документообігу.

Вказувалося, що нові інформаційні системи в електронному вигляді мали управляти е-документами, включаючи їхній зміст. Таку функціональність розглядалося як основне джерело ресурсів для підвищення ефективності адміністративної діяльності та найважливіший мотив переходу до роботи з е-документами. Водночас відзначено і зростання необхідності вдосконалення нормативного та інформаційного забезпечення.

Болгарські експерти обґрунтовано порушували питання про розроблення стандартів, аналогічних системі управління якістю ISO 9000, та забезпечення чіткості при розробленні нормативно-правових актів, вважаючи проблему якості управління документами принциповою. Гостро постало питання створення та впровадження необхідного програмного та апаратного забезпечення, яке б урахувало нові завдання та нові технології, що все повніше застосовувалися в публічному управлінні. Міждисциплінарний характер проблеми висував нові вимоги й до публічних службовців: з'явився попит на фахівців у сфері інформатизації, виникла необхідність освоєння нових технологій всіма публічними службовцями для дотримання технологічних вимог та досягнення ефективної роботи із забезпеченням доступності,

якості та безпеки інформації. Вказувалося також на необхідність розроблення стандартів документообігу, які б використовувалися всіма адміністраціями під час обігу е-документа, – створення, отримання, реєстрації, обміну, користування, архівування, знищення, що вимагало цілісної реорганізації діяльності адміністрацій та упровадження сучасної системи документообігу [11, с. 65–66].

У 2007 р. Державне агентство архівів у рамках централізованої довгострокової політики оцифрування ініціювало створення Цифрового архіву, який було побудовано як комплекс взаємопов'язаних видів діяльності, включаючи виготовлення цифрових зображень та відповідних метаданих, контроль якості, зберігання та використання.

Закон про електронне урядування та інші нормативно-правові акти 2006–2008 рр. поклали початок наступному етапу інформатизації в Болгарії. Характерно, що ці стратегічні та нормативні документи враховували пріоритети і стандарти ЄС, що відмічено болгарськими вченими та практиками [12, с. 181–182]. Серед інших документів варто виокремити Порядок внутрішнього обігу е-документів і документів на паперовій основі в адміністраціях, що набрав чинності 13 червні 2008 р. [13], та Порядок № 1 про організацію, опрацювання, експертизу, збереження та використання документів в архівах та державних і обштинних інституціях (2009 р.).

Проведений нами аналіз висвітлення цього питання в нормативних документах, методичних матеріалах та наукових дослідженнях свідчить про низку проблем, серед яких на одному з чільних місць – відсутність належно підготовлених кадрів.

Водночас варто звернути увагу на спостереження С. Михалевої, яка відзначила існування серйозної дистанції між адекватною європейським вимогам нормативною базою електронного урядування і реальними результатами його упровадження [7, с. 14]. Зокрема, у липні 2010 р. Міністерством транспорту, інформаційних технологій та зв'язку відзначалася неготовність великих обшин – Софія, Варна, Пловдив та Бургас – приєднатися до платформи електронного обміну документами. З державних структур готовою до приєднання виявилася лише Виконавча агенція “Автомобільна адміністрація”.

Невипадково в середині періоду між 2001 і 2010 рр. Міністерство державної адміністрації та адміністративної реформи (МДААР) оголосило електронне урядування пріоритетом модернізації публічної адміністрації, що, зокрема, зазначено в Оперативній програмі “Адміністративна спроможність” 2007–2013 рр. (ОПАС). Наголошувалося, що станом на 2006 р. в країні не було розроблено національної моделі роботи з е-документами, не проведено адекватного навчання спеціалістів та не створено організаційного і методичного контролю за е-документообігом. Майже всі відомства продовжували паралельно з е-документами опрацьовувати та зберігати і паперові.

Серйозні недоліки в роботі органів влади через відсутність чи недосконалість механізмів реалізації стратегій розвитку електронного урядування неодноразово відзначалися експертами в період 2007–2016 рр. Серед інших проблем відзначалася недосконалість механізмів захисту персональних даних та пропонувалося заходи з удосконалення електронної ідентифікації, оптимізації архітектури електронного урядування, захисту доступу в порталі електронного уряду, посилення кібербезпеки тощо [14, с. 16–17]. Досить вичерпно аналіз системи управління документообігом (СУД) у Болгарії було

висвітлено у 2010 р. в монографії Р. Ілієва, підготовленій для керівних кадрів у сфері електронного урядування на різних рівнях [15].

Удосконалення е-документообігу пов'язувалося з розвитком надання е-адміністративних послуг, що вимагало: одноразової вимоги даних від громадян та бізнесу; поглиблення децентралізації; оптимізації Єдиної системи обміну документами (ЄСОД); покращання адміністрування управління документацією; оцифрування старих документів та створення системи електронних архівів.

Розглядалося можливість аутсорсингу – передачі СУД приватним підприємствам, що мало заощадити кошти для публічних адміністрацій на технологічне та організаційне забезпечення цієї роботи. Упровадження СУД мало дати комплексний позитивний ефект, а саме: оптимізація діяльності публічної адміністрації, зростання прозорості та відкритості надання послуг, покращання координації дій між адміністраціями та всередині них, удосконалення механізмів зворотного зв'язку з клієнтами, управління якістю та управління конфігурацією послуг.

Водночас активізувалося наукове осмислення е-документообігу. Стандарти та специфікації метаданих е-документів у Болгарії станом на 2010 р. розкрито в монографії за редакцією Г. Тоткова [16]. Стан е-документообігу в Болгарії на 2014 р. розкрито в монографії “Електронні документи, архіви та диджиталізація” [17].

2014 р. став етапним для країн ЄС. По-перше, у зв'язку з уведенням в дію директив, якими електронні засоби комунікації розглядалося як основний засіб обміну інформацією між державними органами та іншими юридичними особами – раніше вибір їх розглядали лише як право, можливість, а не правило. По-друге, поряд з електронним підписом уведено електронні: ідентифікацію, печатку, тимчасову печатку, посвідчення особи; визначено різницю між звичайними та кваліфікованими засвідчувальними послугами тощо [18]. Відповідні зміни внесено і в болгарське законодавство, зокрема прийнято Закон про електронну ідентифікацію (2016), внесено низку змін та уточнено назву Закону про е-документ і електронний підпис – (Закон про е-документ і електронні посвідчувальні послуги) та ін. У цих нормативно-правових актах більше помітно вплив права та стандартів ЄС. Важливо відмітити і Практичну інструкцію по створення та оформлення документів у публічній адміністрації, підготовлену Інститутом публічної адміністрації у 2016 р.

Для удосконалення е-документообігу важливими стали заходи з оптимізації інституційних складників електронного урядування. Зокрема, Стратегія розвитку електронного управління в Республіці Болгарія 2014–2020 рр. передбачала особливу увагу до проблематики оперативної сумісності як усередині країни, так і в рамках ЄС. Цільовою групою Болгарської національної рамки оперативної сумісності (БНРОС) стали всі адміністративні органи, особи, які здійснювали публічні функції та організації, що надавали публічні послуги. У 2016 р. було внесено суттєві зміни до Закону про електронне урядування. Зокрема, замість Дирекції “Електронне урядування” при Міністерстві транспорту, інформаційних технологій та зв'язку і Виконавчого агентства “Електронні мережі та інформаційні системи” було створено Державне агентство з питань електронного управління (ДАЕУ) [19].

Наступні значні зміни у сфері е-документообігу в Болгарії пов'язано з Рішенням Ради Міністрів від 29 червня 2017 р. № 357, яким зобов'язано всі адміністративні органи до 1 вересня привести свої системи е-документообігу у відповідність до єдиного технічного протоколу, затвердженого головою ДАЕУ. Упровадження єдиного протоколу передбачало повний перехід на е-документообіг і спрямовувалося на забезпечення процесу послаблення адміністративного тягаря та оптимізацію надання адміністративних послуг громадянам та бізнесу. Цим же рішенням уряд створив Експертну раду з питань інтеграції інформаційних ресурсів при голові ДАЕУ, завдання якої передбачали роботу над вирішенням міжвідомчих питань, пов'язаних із порядком та способом обміну е-документами.

Проте у грудні 2017 р. в Болгарії 3 % адміністративних структур взагалі не приймали е-документів, а 98 % електронних заяв на надання електронних послуг припадало на п'ять адміністрацій. На початку 2018 р. лише четверта частина адміністрацій працювала в системі електронного обігу документів. Такі показники були особливо скромними порівняно з естонськими [20].

Тому урядом була прийнята низка нових документів, серед яких варто виокремити Зобов'язання для всіх адміністрацій проводити документообіг лише електронним шляхом з 1 листопада 2018 р. та Методичні вказівки щодо початку обміну документів через єдину систему тощо. На даний час документи, що регламентують е-документообіг, розміщено на сайті ДАЕУ. Серед інших доцільно назвати: Практичні рекомендації щодо довгострокового збереження е-документів в адміністраціях (15 листопада 2019 р.), Практичні рекомендації щодо виконання ст. 11, п. 1 ст. 13, п. 3 ст. 22 і п. 1 ст. 34. Закону про електронне урядування і Розпорядження про сертифікати електронного підпису в адміністраціях.

Електронну трансформацію Болгарії на наступне десятиріччя визнає останній стратегічний документ, який розглядає електронне урядування як невід'ємну частину цифрової трансформації та основний фактор, що створює технологічні засоби для взаємодії між громадянами та бізнесом, з одного боку, та державними адміністраціями – з іншого [21, с. 31]. Передбачено використання новітніх технологій для виготовлення особистих документів з електронним ідентифікатором, транскордонне застосування е-документообігу та електронної ідентифікації, а також – посилення уваги до забезпечення електронної ідентифікації громадян, що має полегшити доступ їх до електронних послуг.

Висновки з цього дослідження і перспективи подальших досліджень у цьому напрямі. Інформатизація Болгарії відбувається під помітним впливом ЄС, що проявлявся не лише в необхідності прийняття та дотримання стандартів ЄС, але й у фінансовій, технологічній та навчальній допомозі.

Проведений аналіз підтверджує складність процесу розвитку електронного урядування в Республіці Болгарія, його залежність не лише від економічних та технологічних можливостей, але й від політичних, освітніх, психологічних та інших особливостей країни. Відзначаючи проведений у Болгарії значний обсяг роботи щодо нормативно-правового забезпечення процесів електронного урядування та е-документообігу, зокрема, варто відмітити, що і державні адміністрації, і органи місцевого самоврядування мали низький рівень готовності щодо переходу до ефективної роботи з е-документами. Процес переходу було розтягнуто, а підходи адміністрацій до нього були

недостатньо врегульованими та призводили до неефективного витрачання коштів. Упровадження е-документообігу в Болгарії відбувалося хвилями, поштовхом для яких були політичні рішення, зафіксовані в нормативно-правових актах (2001, 2005, 2006–2008, 2014, 2017–2018 рр.).

Список використаних джерел

1. E-Government. Survey 2020. Digital Government in the Decade of Action for Sustainable Development. With addendum on COVID-19 Response. UNITED NATIONS. New York, 2020. 364 p.
2. Закон за електронния документ и електронния подпис. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=NIM%3A138347>.
3. Лахижа М. Розвиток електронного урядування в Республіці Болгарія. *Публічне управління: теорія і практика* : зб. наук. пр. Харків : ДокНаукаДержУпр, 2013. Вип. 1 (13). С. 24–29.
4. Благоев Л., Спасов К. Национална номенклатура на видовете документи и нейната връзка с установяване и поддържане на Семантична оперативна съвместимост при изграждане на е-Управление. URL: https://www.researchgate.net/publication/264238176_Nacionalna_nomenclatura.
5. Стефанова Д. П., Василев В. П. Создание и развитие внутренней коммуникации в государственной администрации. *Социосфера*. 2016. № 2. С. 92–98.
6. Нейкова А. Стратегии, политики и проблеми във връзка с дигитализацията на информационните ресурси на архивите. Електронна библиотека по архивистика и документалистика. URL: https://electronic-library.org/articles/Article_0248.html.
7. Михалева С. Концепцията за “електронно правителство” в контекста на електронно управление. URL: https://ejournal.vfu.bg/en/pdfs/Svetla_Mihaleva-Koncepciata_'Elektronno_pravitelstvo'_v_kontektsta_na_elektronno_upravlenie.pdf.
8. Стратегия за модернизация на държавната администрация от присъединяване към интегриране 2003–2006. URL: <http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&id=1259>.
9. Инструкция за вътрешния документооборот и организация на работата с електронно подписани документи в Агенцията по вписванията PDF файл, 263,5 KB, качен на 29.09.2009. <https://www.registryagency.bg/bg/za-agencyata/uslugi-na-agencyata/uslugi-po-zakona-za-elektronniya-dokument-i-elektronniya-podpis/>.
10. Проект Програма ФАР : “Укрепване на капацитета на Българската държавна администрация за изпълнение на стратегията за електронно правителство”. Анализ на съществуващото законодателство и предложения за подобряване на нормативната уредба и съществуващите практики в областта на електронното управление. 30 ноември 2007. София, 2007. 84 с.
11. е-Белгария. 2006. София, 2006. 88 с.
12. Бонева М. Дигитална трансформация в публичния сектор. *Xth International scientific conference “E-Governance and E-Communications jointly with the @Science Daus-2018” of TU-Sofia*. 2018/Sozopol.
13. Наредба за вътрешния оборот на електронни документи и документи на хартиен носител в администрациите. 17.01.2017. URL: <https://www.libresearchgroup.org/bg/a/naredba-za-vtreshniya-oborot-na-elektronni-dokumenti-i-dokumenti-na-khartien-nositel-v-administratsiite-posl-izm-dv-br-8-ot-29-yanuari-2016-g>.
14. Одитен доклад № 0300000812 за извършен одит на развитието на електронното управление за периода от 01.01.2010 г. до 30.06.2012 г. София : Ноември, 2013. 89 с.
15. Илиев Р. Анализ на системите за управление на документооборота и съдържанието в България. София, 2010. 56 с.
16. Стандарти и спецификации на метаданни за е-документи / под ред. на Георги Тотков. Пловдив, 2010. 310 с.
17. Електронни документи, архиви и дигитализация. София, 2014. 54 с.
18. Относно политиката при прилагането на електронния документ и удостоверителни услуги в контекста на електронните обществени поръчки. София, 2013. 30 с.
19. Държавна агенция “Електронно управление”. Република България. URL: <https://e-gov.bgh>.
20. Електронното правителство в България струва 2 милиарда лева, в Естония – 50 милиона. URL: <https://money.bg/economics/elektronno-pravitelstvo-v-balgariya-struva-2-miliarda-leva-v-estoniya-50-miliona.html>.
21. Цифрова трансформация на България за периода 2020–2030 г. София, 2020. 40 с.

Lakhizha M. I.,

*Doctor of Public Administration, Professor, Professor of Public Administration and Administration Department, Institute for Training of Public Employment Service of Ukraine, Kyiv
ORCID 0000-0001-8676-4578*

ELECTRONIC DOCUMENT FLOW IN THE PUBLIC ADMINISTRATION OF THE REPUBLIC OF BULGARIA: ESTABLISHMENT AND DEVELOPMENT

The purpose of the study is to identify the status, specifics and problems of implementation and development of electronic document management in the public administration of the Republic of Bulgaria.

It is noted that in recent years Bulgaria has become one of the countries with a high rate of e-government. However, it ranks last among the countries of the European Union. The process of transition to e-government was protracted, and administrations' approaches to it were inaccurate and inefficient. The introduction of e-document circulation in Bulgaria took place in waves, which were prompted by political decisions recorded in regulations (2001, 2005, 2006-2008, 2014, 2017-2018).

The informatization of Bulgaria took place under the significant influence of the European Union, which manifested itself not only in the need to adopt and comply with EU standards, but also financial, technological and educational assistance.

The analysis confirms the complexity of the process of e-government development in the Republic of Bulgaria, its dependence not only on economic and technological opportunities, but also on the political, educational, psychological and other features of the country. Noting the significant amount of work carried out in Bulgaria on the legal support of e-government and e-document management, the author also notes that both state administrations and local governments had a low level of readiness to move to effective work with electronic documents.

Keywords: Republic of Bulgaria, public administration, electronic document management, informatization, legal and organizational support, innovative technologies

References

1. E-Government. Survey 2020. Digital Government in the Decade of Action for Sustainable Development. With addendum on COVID-19 Response. UNITED NATIONS. New York.
2. Zakon za elektronniya dokument i elektronniya podpis. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=NIM%3A138347> [In Bulgarian].
3. Lakhizha, M. (2013) Rozvytok elektronnoho uriaduvannia v Respubliksi Bolhariia. *Publichne upravlinnia: teoriia i praktyka*, 1 (13), 24–29. Kharkiv: DokNaukDerzhUpr [in Ukrainian].
4. Blagoev, L., Spasov, K. Nacionalna nomenklatura na vidovete dokumenti i neynata vrazka s ustanovyavane i poddarzhane na Semantichna operativna savmestimost pri izgrazhdane na e-Upravlenie. URL: https://www.researchgate.net/publication/264238176_Nacionalna_nomenklatura_in_Bulgarian.
5. Stefanova, D.P., Vasilev, V.P. (2016). Sozdanie i razvitie vnutrenney komunikatsii v gosudarstvennoy administratsii. *Sotsiosfera*, 2, 92–98 [in Russian].
6. Neykova, A. Strategii, politiki i problemi vav vrazka s digitalizatsiya ta na informatsionnite resursi na arhivite. Elektronna biblioteka po arhivistika i dokumentalistika. URL: https://electronic-library.org/articles/Article_0248.html [in Bulgarian].
7. Mihaleva, S. Kontseptsiya ta «elektronno pravitelstvo» v konteksta na elektronno upravlenie. URL: https://ejournal.vfu.bg/en/pdfs/Svetla_Mihaleva-Koncepciata_'Elektronno_pravitelstvo'_v_kontektsta_na_elektronno_upravlenie.pdf [in Bulgarian].
8. Strategiya za modernizirane na darzhavnata administratsiya ot prisaedinyavane kam integrirane 2003–2006. URL: <http://www.strategy.bg/StrategicDocuments/View.aspx?lang=bg-BG&Id=1259> [in Bulgarian].
9. Instruktsiya za vateshniya dokumentooborot i organizatsiya na rabotata s elektronno podpisani dokumenti v Agentsiyata po vpisvaniyata PDF fayl, 263,5 KB, kachen na 29.09.2009. URL: <https://www.registryagency.bg/bg/za-agencyata/uslugi-na-agencyata/uslugi-po-zakona-za-elektronniya-dokument-i-elektronniya-podpis/> [in Bulgarian].
10. Proekt Programa FAR: “Ukrepane na kapatsiteta na Balgarskata darzhavna administratsiya za izpalnenie na strategiyata za elektronno pravitelstvo” (2007). Analiz na saschestvuvaschoto zakonodatelstvo i predlozheniya za podobryavane na normativnata uredba i saschestvuvaschite praktiki v oblastta na elektronno upravlenie. 30 noemvri 2007. Sofiya [in Bulgarian].

11. e-Bulgariya. (2006). Sofiya [in Bulgarian].
12. Boneva, M. Digitalna transformatsiya v publichniya sektor. *Xth International scientific conference "E-Governance and E-Communications jointly with the @Science Daus-2018"* of TU-Sofia. 2018/Sozopol [in Bulgarian].
13. Naradba za vatreshniya oborot na elektronni dokumenti i dokumenti na hartien nositel v administratsiite. 17.01.2017. URL: <https://www.libresearchgroup.org/bg/a/naredba-za-vtreshniya-oborot-na-elektronni-dokumenti-i-dokumenti-na-khartien-nositel-v-administratsiite-posl-izm-dv-br-8-ot-29-yanuari-2016-g> [in Bulgarian].
14. Oditen doklad № 0300000812 za izvarshen odit na razvitiето na elektronnoto upravlenie za perioda ot 01.01.2010 g. do 30.06.2012 g. (2013). Sofiya: Noemvri [in Bulgarian].
15. Iliev, R. (2010). Analiz na sistemite za upravlenie na dokumentooborot i saderzhavnie v Bulgariya. Sofiya [in Bulgarian].
16. Standarti i spetsifikatsii na metadanni za e-dokumenti. (2010). Georgi Totkov (Ed.). Plovdiv [in Bulgarian].
17. Elektronni dokumenti, arhivi i digitalizatsiya. (2014). Sofiya [in Bulgarian].
18. Otnosno politikata pri prilaganeto na elektronniya dokument i udostoveritelni uslugi v konteksta na elektronnite obschestveni porachki. (2013). Sofiya [in Bulgarian].
19. Darzhavna agentsiya «Elektronno upravlenie». Republika Bulgariya. URL: <https://e-gov.bgh> [in Bulgarian].
20. Elektronnoto pravitelstvo v Bulgariya struva 2 miliarda leva, v Estoniya – 50 miliona. URL: <https://money.bg/economics/elektronnoto-pravitelstvo-v-bulgariya-struva-2-miliarda-leva-v-estoniya-50-miliona.html> [in Bulgarian].
21. Tsifrova transformatsiya na Bulgariya za perioda 2020–2030 g. (2020). Sofiya [in Bulgarian].

Надійшла до редколегії 29.01.2021 р.